

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKI
PALVELUSUUNNITELMA IKÄÄNTYVÄLLE VÄESTÖLLE 2014-16

Vanhusneuvosto 29.10.2014
Kaupunginhallitus 10.11.2014

PALVELUSUUNNITELMA IKÄÄNTYVÄLLE VÄESTÖLLE 2014-16**Sisällysluettelo**

1. PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET	3
1.1. Taustaa	3
1.2. Vanhuspalveluiden järjestämistä ohjaava lainsäädäntö ja muu säännöstö	4
1.3. Määräykset suunnitelmasta ikääntyneen väestön tukemiseksi	5
1.4. Ikääntynyt väestö Mänttä-Vilppulassa	6
1.5. Päätöksenteko, organisaatio ja johtaminen	7
2. IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN OSALLISUUS JA TOIMIJUUS	8
3. ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖ	10
4. TERVE JA TOIMINTAKYKYINEN IKÄÄNTYMINEN	13
5. OIKEAT PALVELUT OIKEAAN AIKAAN	14
6. PALVELUIDEN RAKENNE JA LAATU	15
6.1 Kotihoito	15
6.2 Kotihoidon tukipalvelut	17
6.3 Omaishoidon tuki	16
6.4 Hyvinvointia edistävät palvelut	16
6.5 Kuntouttava päivätoiminta	16
6.6 Asumispalvelut ja laitoshoido	17
7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	18
Liite 1 Vanhus-ja terveysterveyspalveluiden palvelukuvaus	19

1. PALVELUSUUNNITELMAN PERUSTEET

1.1. Taustaa

Mänttä-Vilppulan kaupungin sosiaali- ja perusterveydenhuollon organisaatiot ja palvelut ovat olleet jatkuvien muutosten kohteena vuodesta 2008 lähtien.

- vuonna 2008 päätettiin perustaa Ruoveden kunnan kanssa ns. Paras-lain mukaisesti Ylä-Pirkanmaan peruspalvelukuntayhtymä (Ypek), jonka toiminta alkoi oman sosiaalipalveluiden tuotannon osalta 1.1.2010
- vuoden 2011 syksyllä Pirkanmaan sairaanhoitopiiri linjasi uudessa strategiassaan, että se luopuu perusterveydenhuollon palveluiden tuottamisesta Mänttä-Vilppulalle ja Ruovedelle, mikä johti uusien toimintamallien etsimiseen
- keväällä 2012 jäsenkuntien valtuustot päättivät purkaa Ypek:n siten, että toiminta lakkasi 31.12.2012
- Ruoveden kunta ja Virtain kaupunki muodostivat sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen 1.1.2013 lukien vastuukuntana Virrat
- Mänttä-Vilppula ulkoisti sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut 1.1.2013 lukien lähes kokonaisuudessaan Mäntänvuoren Terveys Oy:lle, joka on kaupungin ja Pihlajalinna Oy:n omistama yhteiskunnallinen yritys

1.1.2013 alkaen Mäntänvuoren Terveys Oy on vastannut Mänttä-Vilppulan perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden tuottamisesta.

Mänttä-Vilppulassa on edellisen kerran laadittu selvitys ja suunnitelma "Vanhuspalveluiden järjestäminen Mänttä-Vilppulan kaupungissa", joka valmistui syksyllä 2008, siis ennen 1.1.2009 toteutettua kuntaliitosta. Selvitys sisälsi toimenpideliitteen, jonka perusteella sosiaalilautakunta teki 26.2.2009 kaupunginhallitukselle esityksen jatkotoimenpiteiksi. Kaupunginhallitus ei tuolloin ottanut toimenpidesuunnitelmaa käsiteltäväksi, vaan päätti 6.4.2009, että selvitystyö hyödynnetään Ylä-Pirkanmaan peruspalvelukuntayhtymän (Ypek) vanhuspalveluiden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Ypek:n toiminta sosiaalipalveluiden osalta alkoi 1.1.2010.

Ypek aloitti vuonna 2010 vanhuspalveluiden rakennemuutoksen suunnittelun, joka perustui osittain edellä mainittuun suunnitelmaan. Silloin oli jo tiedossa pääosiltaan tulevan vanhuspalvelulain sisältö, joka huomioitiin suunnitelmissa. Tavoitteeksi asetettiin:

- terveyskeskuksen vuodeosaston ns. pitkäaikaispaikkojen poistaminen vanhuspalveluiden käytöstä
- vanhainkotien laitospaikkojen vähentäminen ja tilojen muuttaminen tehostetun asumisen yksiköiksi
- vanhusasukkaiden selviytyminen ensisijaisesti omassa kodissaan kotihoitoa tehostamalla tai sijoittuminen toimintakyvyn mukaisesti oikean tason asumisyksiköihin

Kaupunginhallitus hyväksyi Ypek:n suunnitelman rakennemuutoksen toteuttamisesta 7.2.2011 ja sen jälkeen sitä toteutettiin vuosille 2011 ja 2012 vahvistettujen talousarvioiden puitteissa. Ypek:n aikana rakennemuutosta toteutettiin seuraavasti:

Vuonna 2011

- Vilppulan ja Kolhon ryhmäkodit lakkautettiin niiden epätarkoituksenmukaisten tilojen vuoksi
- Sarapihan palvelukeskuksen ns. toimisto-osaan saneerattiin 14 laitospaikkaa käsittävä vanhainkotosasto terveyskeskuksen pitkäaikaispaikkojen purkamiseksi
- kotihoidon yksiköitä vahvistettiin henkilöstöä lisäämällä ja niiden osaamista alettiin vahvistaa koulutuksella
- hoitoketjujen toimivuutta vahvistettiin kotiutushoitajalla
- kuntouttavaa päivätoimintaa laajennettiin ja monipuolistettiin
- vanhuspalveluiden yöpartion ostopalvelua lisättiin ja kotiaterioiden kuljetuspalvelu ulkoistettiin

Vuonna 2012

-Sarapihan palvelukeskuksessa Suopursun (1.1.2012 alkaen) ja Niittyvillan (1.1.2013 alkaen) laitososastot muutettiin ryhmäkodeiksi, jolloin Sarapihaan jäi 14 laitospaikkaa
-Punatulkun palvelukeskuksessa Koskisiepon (1.9.2012 alkaen) ja Kangaspääskyn (1.1.2013 alkaen) laitososastot muutettiin ryhmäkodeiksi, jolloin Punatulkkuun jäi 22 laitospaikkaa, joista n. 10 paikkaa on tarkoitettu kuntouttavaan lyhytaikaiseen hoitoon
-kotihoiton yksiköiden osaamista lisättiin mittavalla henkilöstön koulutuksella

Vuosien 2010-12 aikana vanhusten asumisyksiköiden henkilöstömitoitus ja -rakenne saatettiin vastaamaan Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintoviraston määräyksiä. Laitossiivouksen tehtävät eriytettiin hoitotyöstä.

Vuonna 2013 palveluiden tuottamisesta on vastannut Mäntänvuoren Terveys Oy ja rakennemuutoksen toteutusta ja toiminnan kehittämistä on jatkettu edelleen. Kotipalvelu ja kotisairaanhoito yhdistettiin yhteiseksi kotihoidoksi vuoden 2013 alussa. Terveyskeskuksen vuodeosaston kuntouttavaa toimintaa tehostettiin.

1.2. Vanhuspalveluiden järjestämistä ohjaava lainsäädäntö ja muu säännöstö ja ohjeistus

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista eli ns. Vanhuspalvelulaki tuli voimaan 1.7.2013.

Lain tarkoituksena on:

- 1) tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista;
- 2) parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnassa;
- 3) parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää; sekä
- 4) vahvistaa iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista.

Vanhuspalvelulaissa säädetään:

- 1) kunnan velvollisuudesta huolehtia ikääntyneen väestönsä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemisesta sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisesta kunnassa;
- 2) iäkkään henkilön palveluntarpeiden selvittämisestä ja niihin vastaamisesta;
- 3) iäkkäille henkilöille järjestettävien palvelujen laadun varmistamisesta.

Edellä kohdan 1. kunnan velvollisuuksiin sovelletaan lisäksi, mitä on säädetty

- 1) sosiaalihuoltolaissa (710/1982);
- 2) terveydenhuoltolaissa (1326/2010);
- 3) omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005);
- 4) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987);
- 5) kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977);
- 6) päihdehuoltolaissa (41/1986);
- 7) mielenterveyslaissa (1116/1990);
- 8) sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000);
- 9) potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992);
- 10) yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa (922/2011);
- 11) yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990)

Lakien perusteella on annettu lukuisa määrä asetuksia.

Vanhuspalveluita ohjaa myös Suomen kuntaliiton ja sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä "Lautusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palveluiden parantamiseksi" (STM:n julkaisuja 2013:11) sekä Valviran valvontaohjelmat ja aluehallintoviraston suorittama valvonta, ohjaus ja tuketukset.

Vanhuspalvelulaissa tarkoitetaan:

- 1) **ikääntyneellä väestöllä** vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestöä;
- 2) **iäkkäällä henkilöllä** henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta;
- 3) **toimintayksiköllä** julkisen tai yksityisen palveluntuottajan ylläpitämää toiminnallista kokonaisuutta, jossa tuotetaan sosiaali- tai terveyspalveluja pääasiassa iäkkäille henkilöille siten, että palvelut toteutetaan palveluntuottajan tiloissa tai iäkkään henkilön yksityiskodissa.

1.3. Määräykset suunnitelmasta ikääntyneen väestön tukemiseksi

Vanhuspalvelulain 5 § määrää suunnitelman laadinnasta seuraavasti:

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä. Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain.

Suunnitelmassa on:

- 1) arvioitava ikääntyneen väestön
-hyvinvoinnin tilaa,
-ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä
-ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä;
- 2) määriteltävä tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi;
- 3) määriteltävä toimenpiteet, joilla kunta vastaa 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta, sekä arvioitava voimavarat, jotka kunnassa tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi;
- 4) määriteltävä kunnan eri toimialojen vastuut 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisessa; sekä
- 5) määriteltävä, miten kunta toteuttaa yhteistyötä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa.

Kohdassa 5. tarkoitetuiksi tahoiksi laissa on määritelty yhteistyö kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten sekä ikääntyneitä väestöä edustavien järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi.

Kunnan on otettava suunnitelma huomioon valmisteltaessa ikääntyneen väestön asemaan ja iäkkäiden henkilöiden tarvitsemiin palveluihin vaikuttavaa kunnan päätöksentekoa, kuntalain (365/1995) 65 §:ssä tarkoitettua talousarviota ja -suunnitelmaa sekä terveydenhuoltolain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua raporttia ja hyvinvointikertomusta.

Suomen Kuntaliitto ja Sosiaali- ja terveysministeriö ovat julkaisseet "Muistion lain toimeenpanon ja tulkinnan tueksi" 28.6.2013.

1.4. Ikääntynyt väestö Mänttä-Vilppulassa

Vanhuspalvelusuunnitelmassa on arvioitava ikääntyneen väestön

-hyvinvoinnin tilaa,

-ikäntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä

-ikäntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä

Väestöennuste ikäryhmittäin vuoteen 2025 asti on seuraava:

MÄNTTÄ-VILPPULA	2009	2013	Enn 2015	MUUTOS 2013-15	Enn 2020	MUUTOS 2015-20	Enn 2025	MUUTOS 2021-2025	MUUTOS 2013-2025
YHTEENSÄ	11 499	10 898	10 865	-33	10 480	-385	10 227	-253	-671
Ikäluokat									
0-9	1 013	897	954	57	910	-44	856	-54	-41
10-14	565	540	520	-20	497	-23	498	1	-42
15-24	1 130	944	957	13	873	-84	844	-29	-100
25-64	6 030	5 412	5 157	-255	4 582	-575	4 207	-375	-1 205
65-74	1 348	1 612	1 766	154	2 013	247	1 816	-197	204
75-84	1 013	1 029	1 029	0	1 118	89	1 462	344	433
Yli 85-vuotiaat	400	464	482	18	487	5	544	57	80
Yli 85-v osuus %	3,5%	4,3%	4,4%		4,6%		5,3%		
Yli 75-vuotiaat yht.	1 413	1 493	1 511	18	1 605	94	2 006	401	513
Yli 75-v osuus %	12,3%	13,7%	13,9%		15,3%		19,6%		
Yli 65-vuotiaat	2761	3105	3277	172	3618	341	3822	204	717
Yli 65-v osuus %	24,0%	28,5%	30,2%		34,5%		37,4%		

Väestön ikärakenteen kehitys ja ikääntyneet väestön määrän kasvu vuoteen 2020 ja etenkin vuoteen 2025 mennessä on huomioitava vanhuspalveluiden ja koko sosiaali- ja terveystalouden suunnittelussa. Taloudellisesti ongelmallisen tilanteesta tekee se, että työikäisen väestön määrä vähenee samana aikana merkittävästi.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa kuvaavia kuntakohtaisia tilastoja on käytettävissä melko vähän, mistä syystä kattavaa arviota Mänttä-Vilppulan ikääntyneen väestön tilanteesta ei ole tähän suunnitelmaan pystytty laatimaan. Tässä suunnitelmassa onkin asetettu tavoitteeksi, että ikääntyneitä väestöä koskevia yleisiä tilastotietoja tarkennetaan paikallisin hyvinvointi- ja palvelutarveyskyselyin tai haastatteluin.

Jotain kuvaa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilasta antavat terveystilastot. Kelan sairastavuusindeksi kertoo, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100).

Luvut perustuvat kolmeen rekisterimuuttajaan:

-kuolleisuus

-työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä

-erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin oikeutettujen osuus väestöstä

Sairastavuusindeksi	2012	2010	2005
Ikävakioitu			
Mänttä-Vilppula	109,8	107,7	106,0
Pirkanmaa	98,4	97,6	97,4

(koko maa = 100)

Vaikka luvut on ikävakioitu, Mänttä-Vilppulan sairastavuusindeksi on huomattavasti Pirkanmaata korkeampi ja sairastavuus on lisääntynyt.

Ns. kansantautien esiintyvyyttä kuvaa kansantauti-indeksi.

	Mänttä-Vilppula	Pirkanmaa
Ikävakioitu		
Kansantaudit 2013		
Diabetes	133,9	106,4
Psykoosit	103,8	93,4
Sydämen vajaatoiminta	79,4	90,0
Nivelreuma	127,6	100,0
Astma	89,5	87,1
Verenpainetauti	118,8	106,6
Sepelvaltimotauti	84,9	87,3
Kansantauti-indeksi	105,4	95,8

1.5. Päätöksenteko, organisaatio ja johtaminen

Vanhuspalvelut ovat osa sosiaali- ja terveyspalveluita, jotka kuuluvat lainsäädännön perusteella kaupungin järjestämisvastuulle. Mänttä-Vilppulan kaupunki on ulkoistanut sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelutuotannon 1.1.2013 lukien siten, että palveluiden tuottajana on ollut Mäntänvuoren Terveys Oy. Yhtiö on kaupungin ja Pihlajalinna Oy:n perustama ns. yhteiskunnallinen yritys, josta kaupunki omistaa 49 %.

Ulkoistettu palvelutuotanto ei sisällä lakisääteistä viranomaistoimintaa, joka hoidetaan kaupungin toimintana.

Seuraavassa on kuvattu kaupungin organisaatio, päätöksenteko ja johtaminen vanhuspalveluiden näkökulmasta.

Kaupunginvaltuusto	-Vahvistaa talousarvion ja -suunnitelman -Päätää kaupunkistrategiasta -Päätää vanhuspalvelusuunnitelmasta
Kaupunginhallitus esittelijänä kaupunginjohtaja	-Vastaa sosiaali- ja terveyslainsäädännössä kunnan järjestämisvastuulle säädettyjen sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamisesta, valvonnasta ja kehittämisestä -Sosiaali- ja terveysviranomaisen -Vahvistaa asiakasmaksujen perusteet -Vastaa Mäntänvuoren Terveys Oy:n palvelusopimuksen toimeenpanosta
Kaupunginhallituksen peruspalvelujaosto	-Käsittelee yksilöasioita koskevat muutokset ja oikaisuvaatimukset ja kantelut -Yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaviranomainen
Vanhusneuvosto	-Vanhuspalvelulain 11 §:n mukainen toimielin
Tilaaja johtaja	-Valvoo palvelusopimusten toteutumista ja toiminnan lainmukaisuutta -Valmistelee kaupunginvaltuuston ja -hallituksen, yksilöjaoston ja vanhusneuvoston käsiteltävät asiat
Johtava lääkäri	Lainsäädännössä ja hallintosäännössä määrätty tehtävä mm. toiminnan valvonta, päätökset hoidon antamisesta, terveydenhuollon muistutusten käsittely
Palvelujohtaja	Kaupungin johtava sosiaaliviranomainen, joka päättää palvelujen antamisesta ja asiakaskohtaisista maksuista sekä sosiaalipalveluiden muistutusten käsittelystä

Vanhuspalveluissa kaikista asiakkaille annettavista palveluista tehdään asiakaskohtainen viranhaltijapäätös, josta asiakkaalla on mahdollisuus tehdä muutoshakemus/oikaisuvaatimus.

Vanhuspalvelut muodostavat Mäntänvuoren Terveys Oy:n palvelutuotannossa oman palvelualueensa, jota johtaa palvelupäällikkö yhdessä vastaavan lääkärin kanssa. Jokaisessa toimintayksikössä on palvelusta ja lähijohtamisesta vastaava esimies.

Sosiaali- ja terveystieteiden palvelusopimuksen seuranta, toiminnan ohjausta ja keskinäistä yhteistyötä varten on asetettu yhteinen ohjausryhmä. Ohjausryhmä käsittelee kaikkia palvelusopimuksen toteutumiseen liittyviä kysymyksiä. Ohjausryhmä käsittelee säännönmukaisesti ainakin seuraavat asiat:

1. Laatukriteerien toteutuminen
2. Tuotantomäärät ja niiden suhde arvioituun tarpeeseen
3. Toiminnan muutosten ennakointi ja toiminnan kehittäminen
4. Potilastyytyväisyysmittausten tulokset
5. Henkilöstötyytyväisyys
6. Mahdollisesti ilmenneet potilasvahinkotapaukset
7. Tehdyt kantelut ja muistutukset (tiedoksi)

2. IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN OSALLISUUS JA TOIMIJUUS

Osallisuudella ja toimijuudella tarkoitetaan

- iäkkään henkilön mahdollisuutta osallistua yhteisönsä toimintaan myös silloin, kun hänen toimintakykynsä on heikentynyt
- iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa omien palvelujensa suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin

Ikääntyneen väestön osallisuuden ja toimijuuden lisääminen on osa vanhuspalveluiden ennaltaehkäisevää toimintaa. Laissa ja suosituksessa korostetaan erityisesti vanhusneuvoston roolin ja toimintaedellytysten vahvistamista.

Mänttä-Vilppulassa toimii valtuustokaudelle valittava vanhusneuvosto. Vanhusneuvoston lakiin (28.12.2012/980) perustuvina tehtävinä ovat

- osallistuminen vanhuspalvelulain 5§:ssä tarkoitetun suunnitelman valmisteluun (5 § Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi)
- osallistuminen vanhuspalvelulain 6 §:ssä tarkoitettuun arviointiin (6 § Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi)
- vaikuttaminen kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta.

Vanhusneuvostoon kuuluu 8 varsinaista jäsentä ja kullekin jäsenelle henkilökohtainen varajäsen. Kaupunginhallitus valitsee vanhusneuvostoon Mänttä-Vilppulassa toimivista rekisteröidyistä eläkeläisjärjestöistä kahdeksan jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet edustamaan jokaista Mänttä-Vilppulassa toimivaa eläkeläisjärjestöä yhdistysten esityksen mukaan. Lisäksi kaupunginhallitus nimeää vanhusneuvostoon edustajat sosiaalitoimesta, teknisestä toimesta ja terveydenhuollosta sekä kaupunginhallituksen edustajan sekä heille varaedustajat. Vanhusneuvoston sihteerinä toimii tällä hetkellä tilaajajohtaja.

Vanhusneuvoston toimintasääntö on tarkistettu viimeksi kaupunginhallituksessa 27.1.2014.

OSALLISUUTEEN JA TOIMIJUUTEEN LIITTYVÄT TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Vanhusneuvoston roolia ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan	Vanhusneuvoston työskentelymahdollisuuksien järjestäminen toimintasäännön mukaisesti (kokoonpanon edustuksellisuus, sihteeri- ja valmistelutehtävät, kokouksetilat)	-Kaupunginvaltuusto ja -hallitus
	Vanhusneuvoston toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen kaupungin organisaatiossa sekä yhteistyö ja kuuleminen kaupungin eri palvelualueiden kanssa asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa	-Kaupunginhallitus, lautakunnat, johtoryhmä, kaupungin ao. palvelualueiden johtajat ja valmistelijat
	Vanhusneuvoston oman toiminnan kehittäminen	-Vanhusneuvosto ja toimintaan osallistuvat viranhaltijat
Ikääntyneen väestön mahdollisuuksia osallistua yhteisönsä toimintaan edistetään	Ikääntyneen väestön huomioiminen palveluiden käyttäjinä kaupungin toiminnan suunnittelussa siten, että lisätään ikääntyneen väestön osallistumisen mahdollisuuksia mm. saavutettavuus, esteettömyys, turvallisuus, tilojen vuokrat, palvelumaksut, kuljetuspalvelut	-Kaupunginvaltuusto ja -hallitus, lautakunnat, kaupungin ao. palvelualueiden johtajat ja valmistelijat
	Tukipalveluiden järjestäminen toimintakyvyn heikentyessä (mm. apuvälineet, turvalaitteet, kuljetuspalvelut)	-Palveluntuottajan ja kaupungin vastuuhenkilöt
	Neuvontapalveluilla, ennaltaehkäisevällä toiminnalla ja kuntouttavalla hoitotyöllä ylläpidetään henkilöiden toimintakykyä siten, että mahdollisuus omatoimisuuteen säilyy mahdollisimman pitkään	- " -
	Tiedotuksen parantaminen asukkaille sekä kaupungin että muiden toimijoiden palveluista ja toiminnasta	- " -
	Yhteistyön kehittäminen järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa koskien tukipalveluiden tuottamista ja muuta toimintaa	- " -
	Järjestöjen aktivoiminen ja tukeminen ikääntyvän väestön hyvinvointia, osallisuutta ja toimintakykyä edistävän toiminnan järjestämisessä	-Kaupunginvaltuusto ja -hallitus, lautakunnat, palveluntuottajan ja kaupungin vastuuhenkilöt

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Ikääntyneen väestön mahdollisuuksia vaikuttaa omien palvelujensa suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin edistetään	Palvelujen tarve selvitetään kokonaisvaltaisesti yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa. Kaikille palveluiden piiriin tuleville tehdään yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa huomioidaan asiakkaan oma tahto. Asiakaspalautetta kerätään toistuvien kyselyin	-Palveluntuottajan ja kaupungin vastuuhenkilöt

3. ASUMINEN JA ELINYMPÄRISTÖ

Mänttä-Vilppulassa vuonna 2013 75 vuotta täyttäneiden määrä oli 1.493 henkeä. Asuntokuntia, joissa on yksi vähintään 75-vuotias asukas oli 1.126.

Asuntokunnat jakautuivat eri asuntotyypeihin seuraavasti:

Erillinen pientalo	463	41 %
Rivi/paritalo	203	18 %
Kerrostalo	435	39 %
Muu	25	2 %

Suurin osa yli 75-vuotiaista asuu Mäntän, Vilppulan tai Kolhon taajamissa tai lähellä keskustaa ja palveluita. Etenkin Mäntän keskustassa on paljon asunto-osakeyhtiötä, joiden asukaskunta on iäkkästä. Kerrostalot ovat pääosin hissittömiä, eikä niiden suunnittelussa ole huomioitu vanhusväestön tarpeita. Pientaloissa asuvat yli 75-vuotiaat asuvat pääosin vanhoilla omakotialueilla Vilppulassa, Mäntässä ja Kolhossa. Pohjaslahdella on muita alueita enemmän pientalossa asuvia yli 75-vuotiaita.

Kaupungin vanhusten vuokratalokanta muodostuu seuraavasti:

Taulukko 17. Vanhusväestölle tarkoitettujen kaupungin tai sen yhtiöiden omistamat vuokra-asunnot 2012	asuntoja
Vanhusten vuokra-asunnot	
Koskelantalot Oy:n omistamat vanhusten vuokra-asunnot:	
• Hopealinna, Koskelankatu 48, Mänttä	33
• Kivelä, Mäntylänkatu 2, Mänttä	35
Kaupungin suoraan omistamat vanhusten vuokra-asunnot:	
• Suomelanrinne, Suomalantie 5, Vilppula	40
• Harjukatu 5, Vilppula	11
• Vilpunkatu 12, Vilppula	10
• Postitie 17, Kolho	17
Vuokra-asuntoja yhteensä	149

Vuokra-asuntokanta on pääosin iäkkästä eikä täytä nykyvaatimuksia mm. esteettömyyden suhteen. Kaupungin asunto-ohjelman mukaan näistä ainakin Hopealinnan ja Kivelän yksiköt on tarkoitus poistaa vanhusväestön käytöstä. Vajaakäytöllä olevia opiskelijataloja on tarkoitus muuttaa vanhus-ten palveluasumisyksiköiksi.

Kaupungin tehostetun ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköt.

VANHUSTEN ASUMISPALVELUT, YMPÄRIVUOROKAUTINEN TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN	Asunnot	Paikat
Sarapihan ryhmäkoti, Tupasvilla	16	23
Sarapihan hoivakoti, Karpalo	14	14
Sarapihan ryhmäkoti, Suopursu	14	17
Sarapihan ryhmäkoti, Niittyvilla	14	17
Punatulkun ryhmäkoti, Koskisieppo	14	16
Punatulkun ryhmäkoti, Kangaspääsky	17	24
YHTEENSÄ	89	111

Omien yksiköiden lisäksi ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta n. 60 tehostetun asumisen paikkaa vuodessa.

Taulukko tuo esille, että tehostetun asumisen asunnoista on vielä moni tällä hetkellä kahden hengen käytössä, mikä ei vastaa laatusuositusta. Tilanne johtuu siitä, että vanhuspalveluiden rakennemuutos ja laitospaikkojen purku on vielä kesken. Samalla sekä kotoa että esim. sairaalan hoitajaksilta on toistaiseksi tarvetta siirtyä ympärivuorokautiseen yksikköön.

Mänttä-Vilppulassa tehostetun ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärä on 11,3 % 75 vuotta täyttäneiden määrästä. Paikkamäärä on suuri verrattuna valtakunnalliseen tavoitteeseen, joka on 6-7 % 75 vuotta täyttäneiden määrästä.

Kaupungin laitoshoidon yksiköt:

VANHUSTEN LAITOSPALVELUT	Huoneita	Paikkamäärä
Punatulkun vanhainkoti (Harjupeippo)	17	24

Punatulkun hoivayksikössä järjestetään lyhytaikais- ja kuntoutusjaksoja vanhuksille. Lyhytaikaisjaksoja järjestetään omaishoidettaville (lakisääteiset vapaapäivät sekä muut intervallijaksot) sekä kuntouttavia hoitajaksoja kotona asuville vanhuksille mm. sairaalahoidon jälkeen. Osa paikoista on hoivapaikkoja ja tavoitteena on antaa loppuelämän koti siellä asuville vanhuksille.

Perusterveydenhuollon vuodeosastolla on lisäksi laitospaikkoja 25, mutta ne eivät ole pitkäaikaiskäytössä.

Mänttä-Vilppula on saanut 12.2.2014 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) avustus- ja korkotukilainapäätöksen uuden 60-paikkaisen ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen yksikön rakentamiseksi. Hankkeen suunniteltu valmistumisajankohta on vuoden 2016 alussa.

Yksikkö nostaa merkittävästi vanhusten asumisen laatua. Sen avulla voidaan
 -voidaan poistaa asumisyksiköiden yhden hengen huoneiden ns. ylipaikat
 -voidaan vähentää merkittävästi ulkopuolisilta toimijoilta ostettavia paikkoja ja saada asukkaat siten oman hoitoketjun piiriin
 -vastata lähivuosien paikkamäärän tarpeen lisäykseen ikääntyneen väestön määrän kasvaessa ja muistisairauksien lisääntyessä

ASUMISEEN JA ELINympäristöön LIITTYVÄT TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Ikääntyneen väestön asumisen, elinympäristön ja palvelujen toimivan kokonaisuuden kehittäminen	Ikääntyneen väestön avopalveluiden palvelukokonaisuuden kehittäminen siten, että osallisuus ja kotona selviytyminen paranee ja ympärivuorokautisen hoivan tarve siirtyy (kotihoito, tukipalvelut, omaishoidon tuki, sosiaalityö- ja palveluohjaus, vanhusneuvola, kuntouttava päivätoiminta, veteraanipalvelut)	-Palveluntuottajan ja kaupungin vastuuhenkilöt
	60-paikkainen ympärivuorokautisen asumisen uusi ARA-tuettu kaupungin omistama yksikkö valmistuu Sarapihan palvelukeskuksen yhteyteen vuoden 2016 alussa.	- " -
	Ympärivuorokautisen tehostetun asumisen tarvetta tulevaisuudessa arvioidaan jatkuvasti.	- " -
	Laitosmaisen hoidon paikoiksi vanhusyksiköissä jää tarvittava määrä paikkoja, joita käytetään intervallikuntoutuspaikkoina ja laitostasaisen hoidon paikkoina	- " -
	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palvelusopimuksen ohjauksessa ja valvonnassa korostetaan asumispalveluiden laadun toteutumista palveluntuottajan palvelukuvauksen mukaisena.	
	Palveluasumishanke Mäntän keskustaajaman opiskelija-asuntoihin toteutetaan vuoden 2015 aikana yhdessä Koskelantalot Oy:n kanssa.	-Palveluntuottajan, Koskelantalot Oy:n ja kaupungin vastuuhenkilöt
	ARA:n vanhusten ja vammaisten korjausavustukset hyödynnetään	-Kaupungin vastuuhenkilöt
	Vanhuspalveluiden henkilökunta arvioi palvelutarpeen arvioinnin tai kotihoidon käyntien yhteydessä asiakkaiden asuntojen muutos- ja peruskorjaustarpeet.	-Palveluntuottaja

4. TERVE JA TOIMINTAKYKYINEN IKÄÄNTYMINEN

Merkittävä ikärakenteen muutokseen varautumistoimi on järjestelmällinen, edellytyksiä luova ja ennaltaehkäisevä toiminta mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaamiseksi kuntalaisille yhteistyössä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävillä toimenpiteillä ja palveluilla voidaan lisätä toimintakykyisiä elinvuosia ja siirtää muiden palvelujen tarvetta elinkaarella myöhempään vaiheeseen. Sillä tavoin voidaan parantaa iäkkään ihmisen elämänlaatua ja samalla hillitä sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen kasvua.

Erityisesti tulee korostaa toimenpiteitä, joilla siirtymistä ympärivuorokautisen hoivan piiriin voidaan siirtää myöhemmäksi.

TERVEYTEEN JA TOIMINTAKYKYYN LIITTYVÄT TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Arvion laatiminen ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilasta, palvelujen riittävydestä, laadusta sekä palveluntarpeeseen vaikuttavista tekijöistä	Tarkennetaan ikääntynyttä väestöä koskevia yleisiä tilastotietoja paikallisin hyvinvointi- ja palvelutarvekyselyin tai haastatteluin. Laaditaan perusteltu arvio palvelujen riittävydestä, laadusta sekä palveluntarpeeseen vaikuttavista tekijöistä.	-Kaupungin vastuuhenkilöt
Lisätään kaupungin eri toimialojen osallistumista vanhusväestön omaehtoisen toiminnan, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseen	Käynnistetään teknisen toimen ja sivistystoimen palvelualueiden kanssa valmistelu niiden mahdollisuuksista huomioida toiminnassaan ikääntyneen väestön omaehtoisen toiminnan, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen	-kaupunginhallitus, lautakunnat, johtoryhmä, ao. palvelualueiden johtajat ja valmistelijat
Lisätään ulkoisten toimijoiden (järjestöjen, seurakunnan ja yritysten) osallistumista vanhusväestön omaehtoisen toiminnan, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseen	Käynnistetään eri toimijoiden (järjestöjen, seurakunnan ja yritysten) kanssa valmistelu niiden mahdollisuuksista huomioida toiminnassaan ikääntyneen väestön omaehtoisen toiminnan, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen.	-Palveluntuottaja, kaupungin vastuuhenkilöt
Ikääntyvän väestön neuvontaa, ohjausta ja tiedottamista tehostetaan	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palvelusopimuksen ohjauksessa ja valvonnassa korostetaan neuvontapalveluiden toteutumista palveluntuottajan palvelukuvauksen mukaisena. Tehostetaan kaupungin tiedotustoimintaa ikääntyneen väestön palveluista kaupungin alueella.	-Palveluntuottaja, kaupungin vastuuhenkilöt

5. OIKEAT PALVELUT OIKEAAN AIKAAN

Vanhuspalvelulain 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä.

Palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palveluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.

PALVELUIDEN SAAMISEEN LIITTYVÄT TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Palvelujen saannin perusteet ovat kuntalaisille yhdenmukaiset ja kuntalaisten käytettävissä	Palvelujen saannin perusteet laaditaan siten, että ne -noudattavat valtakunnallista ohjausta -ovat kuntalaisten käytettävissä Tarvittaessa perusteista päättää kaupungin toimivaltainen sosiaali- ja terveysviranomaisen.	Kaupunginhallitus, peruspalvelujaosto, palveluntuottaja, kaupungin vastuuhenkilöt
Palvelutarpeen selvittäminen ja palvelusuunnitelman laadinta toteutetaan kuntalaisille yhdenmukaisesti	Palvelutarpeen selvittäminen tapahtuu viipymättä. Iäkkään henkilön toimintakyky arvioidaan koulutetun henkilökunnan toimesta monipuolisesti ja luotettavia arviointivälineitä käyttäen. Kaikissa vanhuspalveluissa palvelutarve päivitetään puolivuositain ja lisäksi tarvittaessa toimintakyvyn muuttuessa. Palvelusuunnitelmassa määritellään iäkkään henkilön toimintakykyä koskevan arvion perusteella, millainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kokonaisuus tarvitaan hänen hyvinvointinsa, terveytensä, toimintakykynsä ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä hänen hyvän hoitonsa turvaamiseksi. Palveluntuottajalla on käytössään toimintakyvyn arviointijärjestelmä	Palveluntuottaja
Asiakas saa päätöksen palveluiden myöntämisestä	Kaupungin viranhaltijan tekemä päätös perustuu palvelujen saannissa käytettäviin perusteisiin ja koulutetun henkilöstön tekemään palvelutarpeen selvittämiseen ja palvelusuunnitelmaan. Asiakkaalla on päätöksestä muutoksenhakuoikeus.	Palveluntuottaja, kaupungin viranhaltija
Kuntoutus on osana kaikkea ikääntyneen väestön palvelua	Toimintakykyä ja kuntoutumista edistävän työtavan käyttöä lisätään kaikissa ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveyspalveluissa.	Palveluntuottaja

6. PALVELUIDEN RAKENNE JA LAATU

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kilpailuttamisen yhteydessä kaupunki on määritellyt tarjouspyynnös-sään vanhuspalveluiden sisällön, rakenteen ja laadun, joihin palveluntuottaja on sitoutunut tarjouk-sessaan ja palvelusopimuksessa. Palvelukuvaus on tämän suunnitelman liitteenä.

Vanhuspalveluiden sisällössä ja rakenteessa tapahtuu koko ajan muutosta ja kehitystä, joista sovi-taan yhdessä palveluntuottajan kanssa. Palveluiden laadun määrittely perustuu voimassa oleviin säädöksiin, viranomaisohjeisiin ja laatusuosituksiin.

6.1 Kotihoito

Sosiaalihuoltolain mukainen kotipalvelu ja terveydenhuoltolain mukainen kotisairaanhoidon on yhdis-tetty Mänttä-Vilppulassa yhteiseksi kotihoidoksi 1.1.2013.

Sosiaalihuoltolain mukaisella kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunaiseen elä-mään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Kotipalveluja an-ne-taan alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen 20 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista.

Terveydenhuoltolain mukainen kotisairaanhoidon on hoito- ja palvelusuunnitelman mukaista tai tila-päistä potilaan asuinpaikassa, kotona tai siihen verrattavassa paikassa moniammatillisesti toteutet-tua terveyden ja sairaanhoidon palvelua. Kotisairaanhoidossa käytettävät hoitosuunnitelman mu-kaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon.

Kotihoidon piirissä on ollut asiakkaita 2010-2013 seuraavasti. Vertailussa on huomioitava, että vuosien 2010-2012 luvuissa eivät ole mukana kotisairaanhoidon asiakkaat, joita on paljon tilapäi-sen kotihoidon piirissä.

	2013	2012	2011	2010
Asiakkaat säännöllisen kotihoidon piirissä (keskim./kk)	202	213	204	181
Asiakkaat tilapäisen kotihoidon piirissä (keskim./kk)	55	13	13	10

Laatusuosituksen tavoitteen mukaan säännöllisen kotihoidon piirissä tulisi olla vähintään 13 % 75 vuotta täyttäneistä asukkaista. Tavoite toteutuu Mänttä-Vilppulassa.

6.2 Kotihoidon tukipalvelut

Sosiaalihuoltoasetuksen mukaan kotipalveluina järjestetään tukipalveluja, kuten ateria-, vaatehuol-to-, kylvytys-, siivous-, kuljetus-, saattaja- sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluita. Näitä palveluita järjestää osittain kaupunki ja osittain asukkaat hankkivat niitä ulkopuolisilta toimi-joilta. Kaupunki on keskittynyt ateria- ja turvapalveluiden hankkimiseen asiakkaille. Lisäksi kau-pungin palveluina järjestetään sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut ja vähäisessä määrin asiointi- ja saattajapalvelua ja vaatehuoltopalvelua.

	2013	2012	2011	2010
Kotiin kuljetettujen aterioiden asiakkaita	165	180	188	204
Turvapuhelinliittymiä	200	193	185	159

Vuosittain järjestetään veteraanien kotiin vietäviä palveluita valtiokonttorin myöntämän määrärahan puitteissa.

6.3 Omaishoidon tuki

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista (L omaishoidon tuesta 2§ 4 mom).

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen tuki, siihen ei ole subjektiivista oikeutta. Kaupunginhallitus vahvistaa omaishoidon tuen myöntämisperusteet säännösten sallimissa rajoissa. Hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden ja asiakkaan saamien muiden palvelujen perusteella.

Omaishoidon tuki	2013	2012	2011	2010
Omaishoidettavien määrä	97	75	87	72
-näistä vanhusasiakkaita	71	52	69	49

Laatusuosituksen tavoitteen mukaan omaishoidon piirissä tulisi olla vähintään 6 % 75 vuotta täyttäneistä asukkaista. Tavoite merkitsisi Mänttä-Vilppulassa 88 omaishoidettavaa, eli ollaan hieman tavoitteen alapuolella.

6.4 Hyvinvointia edistävät palvelut

Vanhuspalvelulain mukaan kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja.

Erityisesti vanhusväestölle tapahtuvaa neuvontaa ja ohjausta toteutetaan tällä hetkellä

- kotihoidon, kuntouttavan päivätoiminnan ja avoterveyspalveluiden yhteydessä
- hyvinvointineuvolapalveluna
- palveluohjaajan toimintana
- muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintaan sisältyen

6.5 Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttavaa päivätoimintaa järjestetään omana toimintana Sarapihan ja Punatulkun palvelukeskuksissa

- kolmena päivänä viikossa avoimissa ryhmissä 65-vuotta täyttäneille ja
- kahtena päivänä viikossa kotihoidon piirissä oleville asiakkaille.

Toimintaan sisältyy fyysistä kuntoutusta kuten kuntosaliharjoittelua, tasapainoharjoituksia, pelejä, tanssia yms. ryhmässä liikkumista. Lisäksi toiminta sisältää muistikuntoutusta, neuvontaa ja ohjausta erilaisissa hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävissä kysymyksissä sekä sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvissä kysymyksissä.

Toiminta on suunnitelmallista ja siihen osallistuville tehdään yksilöllinen kuntoutussuunnitelma. Kuntoutujilla on tarvittaessa mahdollisuus saada matkoihin Kela-kuljetus, kun kuntoutukseen on lääkärin lähete.

	2013	2012	2011	2010
Asiakkaat kuntouttavan päivätoiminnan piirissä / Sarapiha	91	84	65	15
Asiakkaat kuntouttavan päivätoiminnan piirissä / Punatulkku	84	75	58	

Vilppulan seudun palvelukotiyhdistys järjestää kuntouttavaa päivätoimintaa Kolhon Mäntyrinteen palvelutalolla neljänä päivänä viikossa. Toiminnassa on 14 eri kävijää. Kaupunki myöntää vuosittain avustuksen ohjaajan palkkaukseen.

6.6 Asumispalvelut ja laitoshoido

Asumispalveluiden ja laitoshoidon yksiköt on esitetty sivuilla 10-11.

Asumispalveluiden sisältö ja laatu on määritelty palvelusopimuksessa seuraavasti:

Tehostettu palveluasuminen sisältää asukkaan ympärivuorokautisen henkilökohtaisen palvelun, hoivan ja huolenpidon asumispalveluyksikössä, henkilökohtaisen avustamisen myös palveluyksikön ulkopuolella (asiointi, vierailut) sekä toimintaa tukevat palvelut, kuten ateriat-, siivous- ja hygieniapalvelut. Toimintaa ohjaa keskeisesti asukkaiden itsemääräämisoikeuden ja elämänhallinnan mahdollistaminen ja kunnioittaminen. Asumispalveluyksikön tavoitteena on olla pysyvä koti siellä asuville vanhuksille. Kodinomaisen kuntouttavan hoito-, tuki- ja ohjaustyön keinoin mahdollistetaan yksikössä asuville mielekäs ja merkityksellinen elämä. Asukkaat muodostavat yhdessä yhteisöllisen kodin asukkaiden ja työntekijöiden kesken. Toiminta lähtee asukkaiden omista toiveista ja tarpeista. Päivittäinen asukkaiden kanssa tehtävä työ pohjautuu asiakkaan yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, jota tarkistetaan tarpeen mukaan. Työntekijöiden toiminnassa korostuvat ammatillisuus ja asiantuntijuus. Toimintayksikön yksi perustavoitteista on asukkaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen.

Punatulkun palvelukeskuksen laitousyksikössä järjestetään lyhytaikais- ja kuntoutusjaksoja vanhuksille. Lyhytaikaisjaksoja järjestetään omaishoidettaville (lakisääteiset vapaapäivät sekä muut intervallijaksot) sekä kuntouttavia hoitojaksoja kotona asuville vanhuksille mm. sairaalahoidon jälkeen. Lyhytaikaishoidon tavoitteena on ylläpitää ja parantaa asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, jotta asiakkaat voivat asua mahdollisimman pitkään kotona. Myös toimintaympäristö tukee toimintakyvyn säilymistä ja mahdollisuuksien mukaan paranemista. Omaishoidettavien jaksoilla tuetaan omaishoitajan jaksamista ja kotona arjessa pärjäämistä mm. ohjaamalla ja neuvomalla omaishoitajia jakson aikana. Osa paikoista on hoivapaikkoja ja tavoitteena on antaa loppuelämän koti siellä asuville vanhuksille. Hoivaosasto tarjoaa laadukkaan ja asiakasta kunnioittavan saattohoidon sekä hyvän perushoidon ja lääkäripalvelut vanhuksille.

PALVELUIDEN RAKENTEeseen JA LAATUUN LIITTYVÄT TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Ikääntyvän väestön palvelut toteutetaan kaupungin ja palveluntuottajan kesken tehdyn palvelusopimuksen mukaisina	Palveluntuottaja vastaa ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta palvelusopimuksen mukaisesti. Palveluntuottaja kehittää toimintaa ja palveluita kaupungin asukkaiden tarpeita vastaavasti yhteistyössä kaupungin kanssa. Palvelusopimukseen sisältyvät palveluntuottajan järjestelmät toiminnan määrän ja laadun seurantaan, jotka ovat kaupungin toiminnasta vastaavien viranomaisten ja toimihenkilöiden käytettävissä. Toiminnan ja laadun seuranta ja ohjausta varten toimii kaupungin ja palveluntuottajan yhteinen ohjausryhmä.	-Kaupunginvaltuusto ja -hallitus, palveluntuottaja ja kaupungin vastuuhenkilöt

7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tämän suunnitelman tavoitteiden tarkistaminen ja toteutumisen seurannan tasot ovat

Seurantataso	Toteutus/Seurantatapa
Kaupunginvaltuusto	Vuosittain talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä Suunnitelman päivittäminen kerran valtuustokaudessa Suunnitelman huomioiminen osana hyvinvointikertomusta kerran valtuustokaudessa
Kaupunginhallitus	Suunnitelman toimeenpano ja sen seuranta osana sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta tehtyä palvelusopimusta.
Vanhusneuvosto	Suunnitelman toteutumisen seuranta vanhuspalvelulain ja neuvoston toimintasäännön mukaisesti.
Sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijat	Palvelutuotannon seuranta- ja valvontavastuu tehtäväkuvausten mukaisesti.
Palveluntuottaja	Suunnitelman toimeenpano ja sen seuranta osana sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta tehtyä palvelusopimusta ja raportointi kaupungille sopimuksessa määritellyllä tavalla.
Palveluntuotantosopimuksen mukainen ohjausryhmä	Toiminnan ja laadun seuranta ja ohjausta varten toimii kaupungin ja palveluntuottajan yhteinen ohjausryhmä.

Liite 1.

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKI

VANHUS-JA TERVEYSPALVELUIDEN PALVELUKUVAUS

VANHUSPALVELUT	PALVELUKUVAUS
Vanhusten avopalvelut	
Kotihoito	Kotisairaanhoido (Thlaki) tuottaa hoito- ja palvelusuunnitelman mukaista tai tilapäistä potilaan asuinpaikassa, kotona tai siihen verrattavassa paikassa moniammatillisesti toteutettua terveyden ja sairaanhoidon palvelua. Kotisairaanhoidossa käytettävät hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon. Kotisairaalahoido on määräaikaista, tehostettua kotisairaanhoidoa. Se voi olla perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon tai niiden yhdessä järjestämää toimintaa. Kotisairaalahoidon yhteydessä annettavat lääkkeet ja hoitosuunnitelman mukaiset hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon. Kotipalveluilla (Shlaki) tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Kotipalveluja annetaan alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoritutuakseen edellä tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista. Kotisairaanhoido ja kotipalvelu on yhdistetty yhteiseksi kotihoidon yksiköksi. Kotihoidon toimintaa ohjaa ajatus potilaan elämänhallinnan ja itsemääräämisoikeuden tukemisesta myös ikääntyessä ja toimintakyvyn laskiessa. Tärkeää on ikääntymiseen liittyvien sairauksien hyvä hallinta ja hoito kotona. Kotihoidon tavoitteena on mahdollistaa asiakkaalle se elämisen taso, joka on hänelle tuttua ja tavanomaista. Kotihoidon toiminta perustuu yhdessä asiakkaan, omaisten ja muiden hoitoon osallistuvien kanssa laadittuun yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa. Kotihoitoa toteuttavat perushoitajat ja kodinhoitajat kotisairaanhoidajan alaisuudessa. Kotihoidon asiakkailla on suoraan nimetty omalääkäri joka vastaa potilaiden hoidosta ja kuntoutuksesta. Keskeistä kotihoidon toiminnassa on opastava, asiantunteva ja perushoitoa tukeva työote. Kotisairaanhoidajat vastaavat siitä, että potilaan hoito on kokonaisvaltaista ja huolehtivat myös toiminnan kehittämisestä. Terveyskeskuksen vuodeosasto toimii kotipalvelun tukiosastona ja tarjoaa tarvittaessa akuuttihoitoa nopeasti ja tehokkaasti. Lisäksi osastolla toteutetaan tarvittaessa kotihoidon potilaiden arviointia ja kuntoutusta. (Huom! Kotihoidon piirissä on vähäisessä määrin myös muita kuin vanhuksia)
Kotihoidon tukipalvelut	Tuottaja tuottaa / hankkii kotiin vietävät tukipalvelut asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Tukipalveluiden (ateria-, asiointi-, kylvetys-, saatto-, kuljetus-, virkistys/kuntoutus-, turvapalvelu) tavoitteena on turvata ja helpottaa asiakkaiden kotona asumista.
Omaishoidon tuki	Yli 65- vuotiaiden henkilöiden omaishoidon tuki. Tuottajan palvelut ovat asiakastapaamiset, hakemuksen käsittely, viranhaltijapäätöksen valmistelutyö, sopimusten valvonta ja ylläpito.
Sosiaalityö- ja palveluohjaus	Toimintana vastaanottokäynti, kotikäynti ja puhelinkontaktit, joiden tarkoituksena on asiakkaan kokonaistilanteen selvittäminen, ohjaus ja neuvonta tarvittaviin palveluihin ja tukitoimiin.

Vanhusneuvola	ThL 20§. Tuottajan on järjestettävä vanhuuseläkettä saaville henkilöille hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistäviä neuvontapalveluja. Neuvontapalveluihin sisältyvät:1) terveellisten elintapojen edistämiseen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisyyn tähtäävä neuvonta;2) iäkkään kuntalaisen terveyden ja toimintakyvyn heikkenemisestä aiheutuvien terveydellisten ongelmien tunnistaminen ja niihin liittyvä varhainen tuki;3) sairaanhoitoa ja turvallista lääkettä koskeva ohjaus.
Kotiutustoiminta	Toimintana vuodeosastokäynti, kotikäynti ja puhelinkontaktit. Kotiutusyksikkö osallistuu kotiutuksiin, jotka vaativat vähän enemmän järjestelyjä ja asiakkaan hoidon tukemista kuin tavallisesti. Yksikkö hoitaa kotiutukseen liittyvät järjestelyt ja ohjaa ja avustaa kotihoidosta vastaavaa henkilökuntaa. Kotiutusyksikkö avustaa kotiutumisessa korkeintaan kahden viikon ajan.
Kuntouttava päivätoiminta	Kuntouttavaa päivätoimintaa järjestetään kolmena päivänä viikossa avoimissa ryhmissä 65-vuotta täyttäneille ja kahtena päivänä viikossa kotihoidon ohjaamille asiakkaille. Kuntouttavaan päivätoimintaan osallistuu kummassakin toimipisteessä noin 100 asiakasta viikossa. Toimintaan sisältyy fyysistä kuntoutusta kuten kuntosaliharjoittelua, tasapainoharjoituksia, pelejä, tanssia yms. ryhmässä liikkumista. Lisäksi toiminta sisältää muistikuntoutusta, neuvontaa ja ohjausta erilaisissa hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävissä kysymyksissä sekä sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvissä kysymyksissä. Kuntoutuksen tavoitteena on myös psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääminen ja ylläpitäminen. Toiminta perustuu positiiviseen suhtautumiseen ikääntymiseen, kuntoutujien keskinäisen tuen lisääntymiseen ja työntekijöiden ja kuntoutujien tasavertaisuuteen. Toiminta on suunnitelmallista ja siihen osallistuville tehdään yksilöllinen kuntoutussuunnitelma. Kuntoutumista seurataan puolivuositain tehtävällä Toimiva-testillä. Kuntoutujilla on tarvittaessa mahdollisuus saada matkoihin Kela-kuljetus (lääkärin lähete).
	Kolhossa ostopalvelu Vilppulan seudun palvelukotiyhdistykseltä
Veteraanien kotiin vietävät palvelut	Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (23.12.1988/1184) mukainen toiminta kotiin vietäviin palveluihin osoitetun valtion määrärahan puitteissa. Kotiin vietävät palvelut voivat olla kotihoidon apu, ateriapalvelu, pyykkipalvelu, siivousapu, kuljetuspalvelu ym. Palveluntuottaja tuottaa tai hankkii em. palvelut. Tuottajan palvelu sisältää toiminnan suunnittelun, päätöksenteon valmistelun, toiminnan käytännön toteutuksen, määrärahan seurannan, tilastoinnin ja raportoinnin valmistelun valtiolle.
Vanhusten asumispalvelut	
Vanhusten asumisen ostopalvelut	Tuottaja tuottaa/hankkii tarvittaessa riittävän määrän laadukkaita vanhusten asumispalveluita, mikäli kaupungin hallitsemisissa tiloissa paikkoja ei ole riittävästi tarpeeseen nähden. Kaupungin hallitsemisissa tiloissa olevat asumispaikat ovat aina ensisijainen vaihtoehto.
Tupasvilla	23-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö. Palveluasuminen sisältää asukkaan ympärivuorokautisen henkilökohtaisen palvelun, hoivan ja huolenpidon asumispalveluyksikössä, henkilökohtainen avustaminen myös palveluyksikön ulkopuolella (asiointi, vierailut) sekä toimintaa tukevat palvelut, kuten ateria-, siivous- ja hygieniapalvelut. Toimintaan ohjaa keskeisesti asukkaiden itsemääräämisoikeuden ja elämänhallinnan mahdollistaminen ja kunnioittaminen. Asumispalveluyksikön tavoitteena on olla pysyvä koti siellä asuville vanhuksille. Kodinomaisen kuntouttavan hoito-, tuki- ja ohjaustyön keinoin mahdollistetaan yksikössä asuville

	mielekäs ja merkityksellinen elämä. Asukkaat muodostavat yhdessä yhteisöllisen kodin asukkaiden ja työntekijöiden kesken. Toiminta lähtee asukkaiden omista toiveista ja tarpeista. Päivittäinen asukkaiden kanssa tehtävä työ pohjautuu asiakkaan yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, jota tarkistetaan tarpeen mukaan. Työntekijöiden toiminnassa korostuvat ammatillisuus ja asiantuntijuus. Toimintayksikön yksi perustavoitteista on asukkaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen.
Karpalo	13-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö. Palvelut ks. edellä.
Supursu	13-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö..Palvelut ks. edellä.
Niittyvilla	13-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö. Palvelut ks. edellä.
Koskisieppo	16-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö. Palvelut ks. edellä.
Kangaspääsky	20-paikkainen tehostetun asumisen yksikkö. Palvelut ks. edellä.
Vanhusten laitospalvelut	
Punatulkun vanhainkoti-Harjupeippo	22-paikkaisessa hoivayksikössä järjestetään lyhytaikais- ja kuntoutusjaksoja vanhuksille. Lyhytaikaisjaksoja järjestetään omaishoidettaville (lakisääteiset vapaapäivät sekä muut intervallijaksot) sekä kuntouttavia hoitojaksoja kotona asuville vanhuksille mm. sairaalahoidon jälkeen. Lyhytaikaishoidon tavoitteena on ylläpitää ja parantaa asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, jotta asiakkaat voivat asua mahdollisimman pitkään kotona. Myös toimintaympäristö tukee toimintakyvyn säilymistä ja mahdollisuuksien mukaan paranemista. Omaishoidettavien jaksoilla tuetaan omaishoitajan jaksamista ja kotona arjessa pärjäämistä mm. ohjaamalla ja neuvomalla omaishoitajia jakson aikana. Osa paikoista on hoivapaikkoja ja tavoitteena on antaa loppuelämän koti siellä asuville vanhuksille. Hoivaosasto tarjoaa laadukkaan ja asiakasta kunnioittavan saattohoidon sekä hyvän perushoidon ja lääkäripalvelut vanhuksille.
SAIRAANHOITO	THL § 24: Asukkaiden Sairaanhoitopalveluihin sisältyvät:1) sairauksien tutkimus, lääketieteellinen tai hammaslääketieteellinen taudinmääritys, hoito, hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sekä tarpeellinen lääkinnällinen kuntoutus;2) sairauksien ehkäiseminen, parantaminen ja kärsimysten lievittäminen;3) ohjaus, jolla tuetaan potilaan hoitoon sitoutumista ja omahoitoa;4) erityistä tukea, tutkimusta ja hoitoa tarvitsevan potilaan terveysongelmien varhainen tunnistaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaaminen. Sairaanhoito on toteutettava potilaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen tarpeen ja käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä. Hoito toteutetaan avohoidossa silloin, kun se on -potilasturvallisuus huomioon ottaen mahdollista. Hoidon ja kuntoutuksen toteutukselle on tarvittaessa laadittava hoito- ja kuntoutussuunnitelma siten kuin potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 4 a §:ssä säädetään. Asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan todistuksen tai lausunnon silloin, kun todistuksen tai lausunnon tarve perustuu lakiin, taikka on asukkaan tai potilaan hoidon, toimeentulon, opiskelun tai muun vastaavan syyn kannalta välttämätöntä. Kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki, on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn -alenemisen edellyttämää välitöntä

	arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista.
TERVEYSNEUVONTA JA SEULONNAT	THL § 13,14: Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukeva terveysneuvonta. Terveysneuvonta on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin. Tuottajan on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä ja hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi. Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille. Tuottajan on järjestettävä alueensa asukkaille myös ehkäisyneuvontaa ja muita seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistäviä palveluja. Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on muodostettava toiminnallinen kokonaisuus muiden kunnan järjestämien palvelujen kanssa. Tuottaja järjestää valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat.
VUODEOSASTO	Perusterveydenhuollon vuodeosasto huolehtii alueensa yleislääketieteellisestä sairaalahoidosta. Vuodeosastolla toteutetaan akuutti- ja lyhytaikaista hoitoa sisältäen katkaisuhoidon, kuntouttavan hoidon ja saattohoidon sekä erikoissairaanhoidosta siirtyvien potilaiden jatkohoidon.
HAMMASHUOLTO	THL 26 §: Asukkaiden suun terveydenhuollon palvelut. 1) väestön suun terveyden edistäminen ja seuranta;2) terveysneuvonta ja terveystarkastukset;3) suun sairauksien tutkimus ja ehkäisy sekä hoito;4) potilaan erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä potilaan hoito ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen. Tuottajan on suun terveydenhuoltoa järjestäessään toimittava yhteistyössä erikoissairaanhoidon, muun terveydenhuollon sekä sosiaalihuollon henkilöstön kanssa.
KUNTOUTUS	THL § 27: Potilaan sairaanhoitoon liittyvä lääkinnällinen kuntoutus. Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluu:1) kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus;2) potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi;3) kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia;4) toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet;5) apuvälinepalvelut;6) sopeutumisvalmennus;7) 1–6 kohdassa tarkoitetuista tarpeellisista toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa. Tuottaja vastaa potilaan lääkinnällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Tuottaja vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. Tuottaja vastaa lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten apuvälineiden lainaamisesta/jakelusta. Tuottaja tuottaa/hankkii kuntoutuksen palvelut: fysioterapia (avo), fysioterapia (vuodeos), muu terapia, sopimuksen mukainen laitoshoido (ja -palvelut), toimintaterapia, puheterapia
MIELENTERVEYSTYÖ	THL § 27: Kunnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tarpeellinen mielenterveystyö, jonka tarkoituksena on yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavien tekijöiden vahvistaminen sekä mielenterveyttä vaarantavien tekijöiden vähentäminen ja poistaminen. Mielenterveystyöhön kuuluu:1) terveydenhuollon palveluihin sisältyvä mielenterveyttä suojaaviin ja

	sitä vaarantaviin tekijöihin liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä tarpeenmukainen yksilön ja perheen psykososiaalinen tuki;2) yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa;3) mielenterveyspalvelut, joilla tarkoitetaan mielenterveydenhäiriöiden tutkimusta, hoitoa ja lääkinnällistä kuntoutusta. Terveystenhuollossa tehtävä mielenterveystyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden kunnassa tehtävän sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Mielenterveystyöstä säädetään lisäksi mielenterveyslaissa (1116/1990) Psykiatrinen päivätoiminta tukee psykiatristen asiakkaiden selviytymistä kotona. Päivätoiminta kuntouttaa, parantaa asiakkaiden elämänlaatua, antaa tukea arjessa selviytymiseen ja ennaltaehkäisee laitoshoidon. Asiakkaalle laaditaan henkilökohtaiset kuntoutussuunnitelmat yhdessä hoitoverkoston ja yhteistyötahojen kanssa. Psykiatrisessa päivätoiminnassa hoitomuotona käytetään terapeuttista yhteisöhoitoa.
PÄIHDEHUOLTO	THL § 28: Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tarpeellinen päihdetyö, jonka tarkoituksena on vahvistaa yksilön ja yhteisön päihteettömyyttä suojaavia tekijöitä sekä vähentää tai poistaa päihteisiin liittyviä terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä. Päihdetyöhön kuuluu: 1) terveydenhuollon palveluihin sisältyvä ohjaus ja neuvonta, joka koskee päihteettömyyttä suojaavia ja sitä vaarantavia tekijöitä sekä päihteisiin liittyviä terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä; sekä 2) päihteiden aiheuttamien sairauksien tutkimus-, hoito- ja kuntoutuspalvelut. Terveystenhuollossa tehtävä päihdetyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden muun kunnassa tehtävän päihdetyön ja mielenterveystyön kanssa. Päihdetyöstä säädetään lisäksi päihdehuoltolaissa (41/1986). Päihdehuollon avohoidolliset palvelut. Hoito sisältää ryhmä- ja yksilökäyntejä, pari- ja perhekäyntejä, avokatkaisuhoitoa, ohjausta, neuvontaa, hoidon tarpeen arviointia. Tuottaja tuottaa tai hankkii laitoskatkaisuhoidot, huumevieroitukset, opioidikorvaushoitojen aloitusjaksot ja kuntouttavan laitoshoidon.